

■ Monika Płuciennik

Sprawozdanie z działalności SAP Oddział w Gdańsku za lata 2017–2022

W kadencji 2017–2022 w skład Zarządu Oddziału Stowarzyszenia Archiwistów Polskich w Gdańsku wchodził:

prezes – dr Monika Płuciennik,
wiceprezesi – dr Łukasz Grochowski i dr Jolanta Musiał,
skarbnik – Jolanta Gobin,
sekretarz – Hanna Jaszewska,
członkowie – Dorota Dyczyńska i Karolina Mizerska.

W składzie Komisji Rewizyjnej znaleźli się:

przewodniczący – Karol Wardański,
wiceprzewodniczący – Tomasz Szymański,
członek – Henryka Rakoczy.

Skład Komisji Rewizyjnej uległ zmianie w 2019 r. Po śmierci Tomasza Szymańskiego (16 listopada 2018 r.) jego miejsce zajęła Katarzyna Stodolna.

W latach 2017–2022 liczba członków Oddziału SAP w Gdańsku regularnie rosła i przedstawiała się następująco:

Rok	Liczba członków
2017	50
2018	54
2019	55
2020	57
2021	58

Zarząd wraz z Komisją Rewizyjną spotykał się regularnie. Od 2020 r. ze względu na pandemię COVID-19 spotkania odbywały się telefonicznie lub za pośrednictwem Internetu (Zoom).

Aktywność zarządu była wielowątkowa i polegała głównie na organizacji spotkań, wykładów, prelekcji, warsztatów, utrzymywaniu relacji z gdańskim środowiskiem archiwalnym, historycznym i genealogicznym, w tym archiwistami życia społecznego, a także na udzielaniu wsparcia archiwistom zrzeszonym w SAP.

W pierwszych miesiącach roku organizowano zebrania sprawozdawcze, które odbywały się w Wojewódzkim Urzędzie Statystycznym w Gdańsku przy ul. Danusi 4. Podczas tych spotkań członkowie SAP mieli okazję zapoznać się z referatami poświęconymi aktualnym problemom archiwistyki. I tak w 2018 r. odbyła się prelekcja na temat zmian w przepisach dotyczących ochrony danych osobowych (RODO). W 2019 r. tematem przewodnim były zmiany w przepisach prawnych dotyczących dokumentacji pracowniczej; wspomniano również śp. Tomasza Szymańskiego. W 2020 r. Łukasz Grochowski przedstawił nowe wskazówki metodyczne do opracowania fotografii w archiwach państwowych. W kolejnym roku spotkanie sprawozdawcze ze względu na pandemię nie odbyło się, ale członkowie oddziału otrzymali sprawozdanie opisowe mailem. W 2022 r. powrócono do spotkań w nowym miejscu, tj. w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1 w Gdańsku przy ul. Hallera 16/18, gdzie Monika Płuciennik przedstawiła nowelizację ustawy archiwalnej.

Formą aktywności cieszącą się zainteresowaniem były również wykłady popularnonaukowe. 26 października 2017 r., korzystając z gościnności Fundacji Promocji Solidarności w Muzeum Sali BHP Stoczni Gdańskiej odbył się wykład Łukasza Szkwarka pt. „Wykorzystanie *oral history* w badaniach nad lokalną historią Solidarności”. Prelegent otrzymał wyróżnienie w konkursie im. Władysława Pobóg-Malinowskiego zorganizowanym przez Instytut Pamięci Narodowej i Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk na „Najlepszy Debiut Historyczny Roku” za pracę pt. *NSZZ „Solidarność”. Podregion Miastko w latach 1980–1981*.

Z kolei 5 grudnia 2019 r. na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego odbył się wykład dr. Kamila Kaliszuka (Archiwum Komisji Krajowej NSZ „Solidarność”) pt. „Z doświadczeń pracy ze źródłami do badań działalności Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Gdańsku w drugiej połowie lat 50”, przedstawiający główne tezy dysertacji autora. Spotkanie było efektem współpracy SAP z Naukowym Kołem Historyków Uniwersytetu Gdańskiego.

Kolejne dwa wykłady odbyły się on-line i były to referaty Anny Siekierskiej (28 maja 2020 r.) pt. „Nauczyciele gdyńskich szkół powszechnych w latach 1945–1956. Charakterystyka zbiorowości” oraz dr Moniki Płuciennik „Polska terminologia archiwalna w źródłach prawa”, połączony z promocją książki pod tym samym tytułem.

Jak w latach poprzednich, gdański oddział SAP brał udział w Konkursie Genealogicznym „Moja Pomorska Rodzina”. W pierwszej połowie 2017 r. odbyła się w Gdańsku XII edycja tego konkursu. Jej finał miał miejsce 31 maja 2017 r. w Gimnazjum nr 1 w Gdańsku (ul. Wilka Krzyżanowskiego 6). Współorganizatorami konkursu byli: Gdański Oddział Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 (IX LO i Gimnazjum nr 1) w Gdańsku oraz Pomorskie Towarzystwo Genealogiczne. Konkurs dofinansowany został ze środków Miasta Gdańska i objęty honorowym patronatem prezydenta Pawła Adamowicza. W jury konkursu zasiadała z ramienia SAP Hanna Jaszowska. Na uroczystości wręczenia nagród połączonej z wystawą prac konkursowych obecni byli Monika Płuciennik, Iwona Flis i Tomasz Szymański, a oddział SAP ufundował dla laureatów konkursu nagrody książkowe.

W kolejnym roku finał XIII edycji miał miejsce 18 maja 2018 r. w Szkole Podstawowej nr 27 im. Dzieci Zjednoczonej Europy w Gdańsku. Do współorganizatorów dołączyli: Szkoła Podstawowa nr 27 im. Dzieci Zjednoczonej Europy w Gdańsku oraz Fundacja im. Stanisława Flisa „Archiwa Pomorskie”. W jury konkursu ponownie zasiadała Hanna Jaszowska, a SAP reprezentowała Monika Płuciennik, wręczając nagrody książkowe¹. W kolejnych latach konkurs nie odbył się.

W 2018 r. zainaugurowano Konkurs Historyczno-Genealogiczny pt. „Poszukiwacze zaginionych przodków”. Skierowany był on do uczniów klas IV–VII szkół podstawowych oraz wszystkich klas szkół gimnazjów w województwie pomorskim. Odbył się w dwóch formach: taśma chronologiczna przedstawiająca dzieje rodziny na tle ważnych wydarzeń z historii lub album „Dzieje moich przodków” – obrazujący historię rodziny bądź wybranych jej członków w powiązaniu z historią lokalną, regionalną, Polski lub światową. Współorganizatorami konkursu byli: Szkoła Podstawowa im. ks. prałata Józefa Bigusa w Baninie, fundacja „Archiwa Pomorskie”, Pomorskie Towarzystwo Genealogiczne.

5 czerwca 2018 r. w Szkole Podstawowej w Baninie odbył się I finał konkursu. Galę zaszczylicili swoją obecnością: burmistrz gminy Żukowo Wojciech Kankowski, który sprawował honorowy patronat nad konkursem, Janusz Pawelczyk – prezes Pomorskiego Towarzystwa Genealogicznego, dyrektor

---

¹ Relacja: <https://dziennikbaltycki.pl/konkurs-moja-pomorska-rodzina-rozstrzygniety-uczniowie-zaprezentowali-losy-swoich-przodkow-laureacizdjecia/ar/13187327> i <http://sp27gdansk.pl/14-aktualnosc/4096-uroczyste-rozstrzygnięcie-xiii-miejskiego-konkursu-moja-pomorska-rodzina> oraz <http://www.archiwapomorskie.pl/moja-pomorska-rodzina-2/> (dostęp: 15.06.2022 r.).

Szkoły Podstawowej w Baninie – Ewa Kosznik oraz Łukasz Grochowski z ramienia SAP.

II Konkurs Historyczno-Genealogiczny odbył się w 2020 r. Jego finał miał miejsce 9 stycznia w Szkole Podstawowej w Baninie. SAP reprezentowała wówczas Iwona Flis².

W 2018 r. SAP wziął również udział w organizacji konkursu plastycznego dla uczniów szkół podstawowych pt. „100-lecie odzyskania przez Polskę Niepodległości – pamiętam i ja!” przygotowanego przez organizację studencką „Młodzi dla Polski Trójmiasto”. 21 listopada 2018 r. odbyła się na Uniwersytecie Gdańskim uroczystość zakończenia konkursu i wręczenia nagród. Z dotacji celowej Oddział SAP w Gdańsku ufundował nagrody w postaci sprzętu elektronicznego.

Kolejnym cyklicznym wydarzeniem organizowanym przez Oddział SAP w Gdańsku były obchody Międzynarodowego Dnia, potem również Tygodnia, Archiwów.

9 czerwca 2017 r. w Muzeum Sali BHP Stoczni Gdańskiej zorganizowano wydarzenie, którego tematem przewodnim była III pielgrzymka papieża Jana Pawła II do Polski w 1987 r. Pierwszą jego częścią były wystąpienia współorganizatorów, tj. z Archiwum Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” Kamila Kaliszuka, Łukasza Grochowskiego, z Archiwum Państwowego w Gdańsku Marcina Kurra oraz z Gdańskiego Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej Elżbiety Strehlau i Sławomira Formelli, podczas których zaprezentowano źródła historyczne związane z pielgrzymką z perspektywy różnych środowisk: „Solidarności”, Kościoła oraz Służby Bezpieczeństwa. Dyskusję po wygłoszonych referatach poprowadził Jacek Borzych z Video Studio Gdańsk. Wydarzeniu towarzyszyła wystawa dokumentów i pamiątek oraz projekcje filmów związanych z tematem, a omówionych przez przewodnika Muzeum Sali BHP Jarosława Żurawińskiego.

W 2018 r. w podobnym składzie obchodzono Międzynarodowy Dzień Archiwów (8 czerwca). Tym razem tematem przewodnim były strajki z maja i sierpnia 1988 r. Spotkanie otworzył Janusz Klemens z VII Liceum Ogólnokształcącego im. Józefa Wybickiego w Gdańsku wykładem wprowadzającym. Jednocześnie w Muzeum Sali BHP odbyła się wystawa dokumentów i pamiątek oraz projekcje fragmentów filmów dotyczących strajków z 1988 r., które zostały omówione przez Jacka Borzycha. Z tej okazji umożliwiono zainteresowanym zwiedzanie magazynów Archiwum Państwowego w Gdańsku oraz

---

² Fotorelacja: https://photos.google.com/share/AF1QipP-9LAEzkg_KsAaRuqYXWbY-b4wvy9JxunQytpEwa7xpxYMU6q_TotNBI-r2n9r4tw?key=UTFXSDJiUVdvcXo3dTVZRWR4bjJ2Szh4N0lNSjvR (dostęp: 15.06.2022 r.).

Archiwum Historycznego Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”. Orowadzaniu towarzyszyły prezentacje pracowników tych instytucji: Łukasza Grochowskiego, Kamila Kaliszuka, Janiny Strehlau i Marcina Kurra.

Z tym samym czasie, z okazji Międzynarodowego Dnia Archiwów oraz 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, Zarząd Oddziału SAP w Gdańsku wraz z Zarządami Oddziału SAP w Toruniu i Bydgoszczy oraz Muzeum Zamkowym w Malborku zorganizował konferencję, która odbył się w sobotę 9 czerwca 2018 r. w Ośrodku Konferencyjnym Karwan w Malborku, ul. Starościńska 1.

W programie konferencji znalazły się następujące wystąpienia:

- dr hab. Janusz Trupinda (dyrektor Muzeum Zamkowego w Malborku) – Zamek w Malborku w 1918 r.;
- prof. dr hab. Bogdan Chrzanowski (Muzeum Stutthof w Sztutowie) – Polskie Państwo Podziemne na Pomorzu w walce o niepodległość w latach 1939–1945;
- Elżbieta Grot (Muzeum Stutthof w Sztutowie) – Udział gdańskich harcerzy w powstaniu warszawskim;
- Sławomir Pułkownik (Archiwum Państwowe w Toruniu, SAP Oddział w Toruniu) – Jak budowano most w Toruniu?

Zaplanowano również wizytę w Archiwum Państwowym w Malborku oraz zwiedzanie Muzeum Zamkowego pod opieką Tomasza Kukowskiego (APM). Wieczorem obyło się wspólne biesiadowanie w restauracji „Spizarnia” w Malborku.

W kolejnym roku zmieniono formułę obchodów Międzynarodowego Tygodnia Archiwów. Pomorscy archiwiści zrzeszeni w SAP, koordynowani przez Łukasza Grochowskiego, przygotowali prezentację i film o działalności archiwów. W inicjatywie wzięli udział pracownicy następujących instytucji:

- Archiwum Historycznego Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”,
- Archiwum Państwowego w Gdańsku,
- Archiwum Państwowego w Gdańsku. Oddział w Gdyni,
- Archiwum Uniwersytetu Gdańskiego, Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego,
- Archiwum Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku,
- Archiwum Zakładowego Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim,
- Fundacji „Archiwa Pomorskie” im. Stanisława Flisa,
- Oddziału Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku,
- Stowarzyszenia Archiwistów Polskich. Oddział w Gdańsku.

Film i prezentacja (w kilku językach) ukazały się 3 czerwca 2019 r. na stronach internetowych wspomnianych instytucji oraz na You Tube³: Była to pierwsza tak duża inicjatywa pomorskiego środowiska archiwalnego skierowana do samych archiwistów, która przyczyniła się do skonsolidowania pracowników pomorskich archiwów.

W kolejnym roku z powodu pandemii obchody święta archiwistów musiały odbyć się on-line. Pomorscy archiwiści spotkali się 9 czerwca na platformie Zoom. Podczas spotkania dr Monika Płuciennik przygotowała ciekawostki ze świata archiwów, m.in. o projekcie Time Mashine.

W 2021 r. w ramach Międzynarodowego Tygodnia Archiwów zorganizowano plebiscyt na „Archiwalne Źródło Roku 2021”. Konkurs realizowany był po raz pierwszy, a jego celem było rozbudzenie zainteresowania mikro- i makrohistorią, a także popularyzacja wiedzy na temat archiwów oraz przechowywanych w nich materiałów archiwalnych. W pierwszym etapie plebiscytu internauci wysyłali zgłoszenia dokumentów, listów, map, fotografii i innych źródeł archiwalnych powstałych lub przechowywanych na terenie obecnego województwa pomorskiego lub tego terenu, pochodzące z czasów od średniowiecza do współczesności. Zgłaszać można było zbiory własne lub umieszczone na stronach internetowych innych archiwów, maksymalnie po jednym w każdej z trzech kategorii:

1. Źródło Archiwalne Roku dokumentujące najbardziej przełomowe wydarzenie,
2. Źródło Archiwalne Roku o największych walorach estetycznych i artystycznych,
3. Najciekawsze, najbardziej zaskakujące Źródło Archiwalne Roku (tzw. curiosum).

Następnie zgłoszone źródła zostały opublikowane na stronie internetowej plebiscytu, a w dniach od 7 do 11 czerwca każdy internauta mógł zagłosować na wybrane źródło.

W głosowaniu uczestniczyła również Komisja Archiwistów Plebiscytu złożona z pracowników instytucji archiwalnych województwa pomorskiego, z których zasobów pochodziły zgłaszane źródła.

W plebiscycie oddano 2164 głosy, a tytuł grand prix i nagrody z logo SAP otrzymali:

- indeks pierwszego studenta Uniwersytetu Gdańskiego z zasobu Muzeum Uniwersytetu Gdańskiego – w kategorii Źródło Archiwalne Roku dokumentujące najbardziej przełomowe wydarzenie;

---

³ https://youtu.be/3xj_4Oy3PRU, https://www.youtube.com/watch?v=3xj_4Oy3PRU-8&feature=emb_logo (dostęp: 15.06.2022r.).

- dyplom okolicznościowy zawierający menu uroczystego śniadania wydanego w związku z wizytą cesarza Wilhelma II Hohenzollerna w Malborku z zasobu Archiwum Państwowego w Malborku – w kategorii Źródło Archiwalne Roku o największych walorach estetycznych i artystycznych;
- pewien istotny fragment zbioru zdarzeń minionego 100-lecia w symetrycznym zapisie wg nowej rachuby czasu z zasobu Archiwum Uniwersytetu Gdańskiego w kategorii Najciekawsze, najbardziej zaskakujące Źródło Archiwalne Roku.

Znaczące miejsce w działalności Oddziału SAP w Gdańsku kadencji 2017–2022 zajmowała archiwistyka społeczna. Było to pokłosie projektu realizowanego w 2016 r. pt. „Ekspertyza sytuacji archiwów społecznych w województwie pomorskim” dofinansowanego ze środków Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych. W ramach zaspokajania potrzeb archiwistów życia społecznego w regionie, wyartykułowanych w wynikach „Ekspertyzy”, gdański oddział SAP podjął się organizacji cyklu konferencji pt. „Przyszłość pamięci. Archiwa społeczne na Pomorzu”.

17 listopada 2017 r., w Sali Mieszczańskiej Ratusza Staromiejskiego w Gdańsku przy ul. Korzennej 33/35, odbyła się druga edycja wspomnianego cyklu konferencji. Tematem przewodnim pierwszej edycji było funkcjonowanie archiwów społecznych oraz zabezpieczanie i udostępnianie ich zbiorów. W kolejnej edycji poruszono zagadnienia z zakresu gromadzenia zbiorów oraz wsparcia, na jakie mogą liczyć podmioty prowadzące archiwa. Jej współorganizatorami były: Fundacja im. Stanisława Flisa „Archiwa Pomorskie”, Stowarzyszenie Przyjaciół Archiwum Państwowego w Gdańsku oraz Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku. Program konferencji przedstawiał się następująco:

- Monika Płuciennik (Stowarzyszenie Archiwistów Polskich, Archiwum Państwowe w Gdańsku) – Tytułem wstępu... Miejsce archiwów społecznych i prywatnych w tworzeniu dziedzictwa kulturalnego;
- Kamila Siuda (Uniwersytet M. Kopernika w Toruniu) – Egodokumentalność archiwów prywatnych;
- Marcin Dziubiński (Filmoteka Narodowa Instytut Audiowizualny) – Podstawy tworzenia archiwum tematycznego na przykładzie archiwum komunikacji miejskiej;
- Łukasz Grochowski (Stowarzyszenie Archiwistów Polskich, Archiwum Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”) – Działalność dokumentacyjna Archiwum Historycznego Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”;

- dr Marcin Westphal (Muzeum II Wojny Światowej) – Metodologia gromadzenia zbiorów tematycznych w Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku;
- dr Jacek Górski (Opowiadacze Historii) – O tym, jak Opowiadacze gromadzą Historie;
- Piotr Wierzbicki (Archiwum Państwowe w Gdańsku) – Pomoc państwowej służby archiwalnej dla archiwów społecznych;
- Elżbieta Czekaj ze współpracownikiem (Urząd Miasta Gdańska) – Informacja o „otwartym konkursie ofert 2018 na realizację zadań z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego” przeznaczonym dla organizacji pozarządowych;
- Iwona Flis (Fundacja im. Stanisława Flisa „Archiwa Pomorskie”) – Jakim cudem funkcjonują archiwa społeczne, czyli o finansowaniu działalności społecznej;
- Dariusz Rybacki (Cyfrowe Archiwum Rumii) – O Cyfrowym Archiwum Społecznym w Budżecie Obywatelskim Rumia;
- Janusz Wegner (Genepedia.pl) – Jak pasjonaci tworzą Genepedię – projekt genealogiczny dla każdego.

Prelegenci otrzymali upominki ufundowane przez fundację, Stowarzyszenie Przyjaciół APG i Oddział SAP w Gdańsku. W konferencji wzięło udział około 70 osób, w tym zastępca naczelnego dyrektora Archiwów Państwowych – dr Henryk Niestrój, dyrektor Archiwum Państwowego w Gdańsku Piotr Wierzbicki i Archiwum Państwowego w Malborku Małgorzata Janusz, a także przedstawiciele licznych organizacji pozarządowych z Gdańska i okolic.

Kolejna edycja cyklu konferencji odbyła się 1 marca 2019 r. i tym razem miała charakter archiwoznawczy – omawiała zbiory poświęcone miastu Gdańsk i jego dzielnicom. Program konferencji przedstawiał się następująco:

Część I:

- dr Monika Płuciennik (SAP Oddział w Gdańsku), Iwona Flis (Fundacja im. Stanisława Flisa „Archiwa Pomorskie”) – powitanie gości, słowo wstępne;
- Sebastian Czerniak (Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych) – Działania Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych i archiwów państwowych w zakresie archiwów społecznych;
- dr Magdalena Wiśniewska-Drewniak (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) – Radość w różnorodności, czyli o zasobach archiwów społecznych;

- dr Anna Żeglińska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) – Archiwa społeczne jako organizacje archiwalno-biblioteczno-muzealne.

Część II:

Wystąpienia organizacji pozarządowych oraz osób działających na rzecz ochrony, kultywowania i upowszechniania zasobów kulturowych i historycznych (w tym archiwaliów oraz obiektów kultury materialnej) związanych z Gdańskiem i jego dzielnicami. Wśród prelegentów:

- Krystyna Ejsmont – Stowarzyszenie Biskupia Górka,
- Beata Peters i Marek Wilkowski – Stowarzyszenie Przyjaciół Piecek i Migowa,
- Dorota Kuś – portal www.brzezno-dorota.pl,
- Jarosław Żurawiński – Morska Fundacja Historyczna (tereny stoczniowe),
- Edyta Petelska – Stowarzyszenie „Dla Siedlec”,
- dr Jacek Górski – Opowiadacze Historii Dolnego Miasta.

Część III:

- Marcin Dziubiński (Filmoteka Narodowa) – Zmiany w Gdańsku oczami warszawiaka,
- Janusz Wegner – Gdańskie kościoły w Genepedii,
- dr Monika Płuciennik – podsumowanie konferencji.

W konferencji wzięło udział około 70 osób.

Czwarta edycja konferencji odbyła się dopiero po wycofaniu się pandemii 11 września 2021 r. Jej współorganizatorami tym razem byli: Fundacja „Archiwa Pomorskie” i Muzeum Gdańska. Zmianie uległo też miejsce konferencji. Odbyła się ona w Sali Wety Ratusza Głównego Miasta Gdańska. Tematem przewodnim konferencji, której podtytuł (Pójdź, dziecię! ja Cię uczyć każę!) zaczerpnięty został z wiersza Marii Konopnickiej „Przed sądem”, była historia szkolnictwa na Pomorzu w oparciu o materiały zachowane w archiwach społecznych, prywatnych i szkolnych. Podczas konferencji prezes SAP Kazimierz Jaroszek wręczył odznakę „Za zasługi dla SAP” Krystynie Dadze z Archiwum Politechniki Gdańskiej.

Program konferencji:

Część I

- dr Monika Płuciennik (Stowarzyszenie Archiwistów Polskich), Iwona Flis (Fundacja im. Stanisława Flisa „Archiwa Pomorskie”) – powitanie gości, słowo wstępne;

- Anna Siekierska, Uniwersytet Gdański – Gdyńskie szkoły powszechne w latach 1945–1956;
- dr Jacek Rzeźniowiecki – V LO w Gdańsku: Szkoła od zawsze. V Liceum Ogólnokształcące w Gdańsku-Oliwie;
- Katarzyna Szczepańska, SP 45 w Gdańsku – Szkoła w czasach PRL-u. Z archiwum Szkoły Podstawowej nr 45 w Gdańsku;
- dr Jacek Górski, Opowiadacze Historii Dolnego Miasta w Gdańsku – Jak rodziła się „Solidarność” w jednej z gdańskich podstawówek.

Część II

- Adriana Kapała, Centrum Archiwistyki Społecznej – Cyfrowo i w terenie – działania edukacyjne w archiwach społecznych;
- Andrzej Ługin, Gdańsk Strefa Prestiżu – Świadectwa szkolne ze szkół gdańskich i pomorskich;
- Mariusz Momont, Pomorskie Towarzystwo Genealogiczne – Nauczyciele, uczniowie i szkoły II RP – materiały źródłowe do projektu Lista Szkolna;
- prof. dr hab. inż. arch. Jakub Szczepański – Politechnika Lwowska i Politechnika Gdańska – ciągłość tradycji;
- dr Monika Płuciennik, Uniwersytet Gdański – Co kryje archiwum szkoły wyższej? 50 lat Uniwersytetu Gdańskiego.

Podsumowanie i dyskusja.

Obostrzenia pandemiczne związane z COVID-19 spowodowały, że w konferencji mogło wziąć udział tylko kilkanaście osób. W związku z tym, dzięki staraniom Iwony Flis z fundacji „Archiwa Pomorskie”, udało się pozyskać do współpracy firmę „Illuminatis”, która zajęła się profesjonalnym streamingiem na profilach facebookowych organizatorów⁴.

Od 2017 r. znacznie rozwinęła się współpraca Oddziału SAP w Gdańsku z Fundacją im. Stanisława Flisa „Archiwa Pomorskie” i jej prezes Iwoną Flis. Jej widocznym obrazem były wspólnie realizowane projekty skierowane do środowiska archiwistów społecznych i genealogów.

Od kwietnia do listopada 2017 r. zorganizowano pięć warsztatów archiwalnych dofinansowanych ze środków Miasta Gdańska pt. „Gdańskie historie”. Warsztaty odbyły się w Bibliotece Gdańskiej Polskiej Akademii Nauk w Gdańsku przy ul. Wałowej 15, a dotyczyły następujących zagadnień:

- Ewidencjonowanie zbiorów, w tym m.in. dokumentacji archiwalnej typowej (aktowej) oraz specjalnej – fotograficznej, druków ulotnych,

---

⁴ <https://www.facebook.com/SAPGdansk/> i <https://www.facebook.com/archiwapomorskie> (dostęp: 15.06.2022 r.).

audiowizualnej, itp. – prowadzące Monika Płuciennik i dr Jolanta Musiał (3–4 lipca);

- Konserwacja i zabezpieczenie zbiorów, w tym profilaktyka konserwatorska i praktyczne sposoby zabezpieczenia zbiorów – prowadząca Monika Płuciennik (29 lipca);
- Standardy digitalizacji materiałów archiwalnych, w tym procesu skanowania i obróbki skanów oraz digitalizacji z wykorzystaniem cyfrowych aparatów fotograficznych – warsztat odbył się 24–25 sierpnia 2017 r. w Sali Balkonowej w Zarządzie Regionu Gdańskiego NSZZ „Solidarność” przy ul. Wały Piastowskie 24 w Gdańsku pod kierunkiem Łukasza Grochowskiego;
- Prawa autorskie w udostępnianiu zbiorów, w tym: czym jest utwór i jak jest chroniony; prawa autorskie osobiste i majątkowe, ochrona wizerunku, ochrona korespondencji, otwarte licencje, utwory osierocone i out-of-commerce – prowadząca adwokat Anna Kujaszewska (6 września);
- Działalność dokumentacyjna, czyli świadome gromadzenie dokumentacji będącej źródłem wiedzy na temat współczesnego życia i wydarzeń tworzących historię – prowadząca Beata Szmytkowska, gościnnie wystąpili: Łukasz Grochowski, dr Marcin Westphal (Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku).

Gdańscy archiwiści społeczni skorzystali również z indywidualnych konsultacji archiwalnych, a materiały z warsztatów zostały opublikowane na stronie internetowej SAP⁵.

W kolejnym roku, ze względu na duże zainteresowanie, od kwietnia do listopada odbyła się druga edycja projektu „Gdańskie historie”. Zorganizowano pięć warsztatów archiwalnych dla gdańskich archiwistów społecznych oraz prywatnych i rodzinnych. Tym razem dotyczyły one następujących zagadnień:

- Udostępnianie zbiorów archiwalnych w Internecie i poza nim – prowadząca mecenas Anna Kujaszewska (5–6 czerwca);
- Warsztaty konserwatorskie obejmujące zagadnienia profilaktyki konserwatorskiej oraz podstawowych metod polepszania fizycznej jakości zbiorów dostępnych dla amatorów – prowadzący Jarosław Sianko (Archiwum Państwowe w Gdańsku) (25–26 czerwca);
- Wartościowanie dokumentacji, w tym zagadnienia metod selekcji dokumentacji, jej podziału na materiały archiwalne i dokumentację o czasowej

---

⁵ sap.archiwapomorskie.pl (dostęp: 15.06.2022 r.).

wartości praktycznej, a także brakowanie dokumentacji w archiwach społecznych i prywatnych – prowadząca Dorota Dyczyńska (5–6 września);

- Tajniki digitalizacji materiałów archiwalnych – prowadzący Łukasz Grochowski (19–20 września);
- ewidencjonowanie zbiorów archiwalnych z wykorzystaniem Międzynarodowego Standardu Opisu Archiwalnego ISAD (G) – prowadząca Monika Płuciennik (2–3 października).

Ponownie gdańscy archiwiści społeczni skorzystali z indywidualnych konsultacji archiwalnych, a materiały z warsztatów zostały opublikowane na stronie internetowej SAP.

W tym samym roku odbyły się również kolejne warsztaty genealogiczne dofinansowane ze środków Miasta Gdańska pt. „Rodzinne historie – gdańskie warsztaty genealogiczne”. Obejmowały one cztery wykłady prowadzone przez przedstawicieli Pomorskiego Towarzystwa Genealogicznego, które odbywały się w Bibliotece Gdańskiej PAN i były to:

- Wywód przodków – od czego zacząć poszukiwania genealogiczne w polskich archiwach państwowych – prowadzący Janusz Pawelczyk, Janusz Grot (13–14 czerwca);
- Poszukiwania genealogiczne w archiwach kościelnych z wykorzystaniem Genepedii – prowadzący Janusz Wegner (30 czerwca);
- Genealogiczne bazy danych (polskie i zagraniczne) – Arkadiusz Wełniak, Janusz Grot (4–5 lipca);
- wywód przodków (kontynuacja) – prowadzący Jarosław Bieliński i Wojciech Beszczyński (12–13 września).

Tym razem też sięgnięto do sprawdzonej formuły i w ramach projektu zorganizowano konsultacje genealogiczne, podczas których wykładowcy służyli radą początkującym genealogom.

W 2019 r. od kwietnia do listopada fundacja „Archiwa Pomorskie” i Oddział SAP w Gdańsku zorganizowali projekt „Gdańsk i jego mieszkańcy w archiwaliach” dofinansowany ze środków Miasta Gdańska. Składał się on z pięciu warsztatów archiwalnych i genealogicznych:

- ABC genealoga – warsztaty obejmowały podstawy genealogii i pierwsze kroki w pracy nad historią własnej rodziny – prowadzący Jarosław Bieliński (PTG) (21–22 maja);
- Opracowanie zbiorów archiwalnych – prowadząca dr Jolanta Musiał (4–5 czerwca);

- Ćwiczenia z neografii gotyckiej obejmujące historię pisma niemieckiego od XVI do XX wieku, ćwiczenia z transliteracji źródeł genealogicznych – prowadząca dr Monika Płuciennik (18–19 czerwca);
- Digitalizacja materiałów archiwalnych z uwzględnieniem tworzenia cyfrowego archiwum na bazie materiałów archiwalnych uczestników warsztatów, a także materiałów zebranych na temat Świąta Miasta Gdańska i obchodów 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej – prowadzący Łukasz Grochowski (10–11 września);
- Warsztaty konserwatorskie, podczas których uczestnicy otrzymali wyprawkę zawierającą podstawowe narzędzia i materiały do konserwacji papieru – prowadzący Jarosław Sianko (APG) (24–25 września).

Materiały szkoleniowe z warsztatów zostały opublikowane na stronie internetowej fundacji⁶, a ponadto trzy gdańskie organizacje pozarządowe skorzystały z indywidualnych porad dotyczących zarządzania własnymi archiwami. Prowadzili je członkowie SAP – Dorota Dyczyńska, Mariusz Krauze, dr Jolanta Musiał i dr Monika Płuciennik.

W tym samym roku, dzięki dofinansowaniu ze strony Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020, udało się zorganizować cykl bezpłatnych kursów kancelaryjno-archiwalnych podnoszących kompetencje przedstawicieli organizacji pozarządowych (NGO) z woj. pomorskiego, prowadzących własne archiwa lub planujących je stworzyć, a także NGO posiadających dokumentację podlegającą archiwizacji. Kursy odbyły się:

- w Gdańsku w siedzibie Regionalnego Centrum Informacji i Wspomagania Organizacji Pozarządowych Fundacja RC przy al. Grunwaldzkiej 5 w terminie 29–30 czerwca i 13–14 lipca 2019 oraz 6–7 lipca i 20–21 lipca 2019 (dwie edycje);
- w Malborku w Centrum Organizacji Pozarządowych przy ul. Stare Miasto 21/18 (pawilon) 28–29 września i 12–13 października 2019;
- w Wejherowie w Powiatowym Zespole Szkół nr 4 im. Jakuba Wejhera przy ul. Sobieskiego 344 w terminie 5–6 i 19–20 października 2019.

Wykładowcami kursów z ramienia SAP były: Dorota Dyczyńska, dr Jolanta Musiał i dr Monika Płuciennik. Ponadto w ramach projektu członkowie pięciu organizacji pozarządowych mieli okazję skorzystać z indywidualnych porad dotyczących prowadzenia archiwów. Oprócz wspomnianych wykładowców porady świadczyli Łukasz Grochowski, Mariusz Krauze oraz Piotr Giziński.

---

⁶ archiwapomorskie.pl (dostęp: 15.06.2022 r.).

Projekt odbił się szeroki echem w środowisku pomorskich NGO, gdyż w znacznym stopniu podniósł kwalifikacje 60 osób związanych z działalnością III sektora na Pomorzu w zakresie dokumentowania własnej działalności oraz kolekcjonowania archiwaliów.

W 2020 r. działalność warsztatowa fundacji i SAP przeniosła się do strefy wirtualnej. Od września do grudnia ze środków Miasta Gdańska zorganizowano pięć warsztatów archiwalnych w formie webinarium. Projekt nosił nazwę „Gdańskie historie” i dotyczył następujących zagadnień:

- Ćwiczenia z neografii gotyckiej – ciąg dalszy – prowadząca dr Monika Płuciennik (6–7 października);
- Ćwiczenia z neografii rosyjskiej (paleografia ruska i neografia rosyjska) – prowadzący Rafał Więckowski (Archiwum Państwowe w Toruniu Oddział w Włocławku) (20–21 października);
- Opracowanie fotografii (w tym omówienie nowych wytycznych Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych) – prowadzący dr Jolanta Musiał (3–4 listopada);
- ABC archiwum społecznego (jak założyć i prowadzić archiwum społeczne) – prowadzący dr Monika Płuciennik (17–18 listopada);
- Ciąg dalszy z genealogią – pozametrykalne źródła informacji do badań genealogicznych – prowadzący Janusz Groth (PTG) (1–2 grudnia).

W sumie w webinarium wzięło udział 90 uczestników z całej Polski. Ponadto dwie gdańskie organizacje pozarządowe skorzystały z indywidualnych porad dotyczących archiwistyki prowadzonych przez dr Monikę Płuciennik.

W 2021 r. od września do listopada w podobnej formule zorganizowano warsztaty „Nasze wielkie i małe historie”. Dotyczyły one następujących zagadnień:

- Postępowanie z dokumentacją w organizacjach pozarządowych – prowadzący dr Monika Płuciennik (28–29 września);
- „Po pierwsze nie szkodzić” – profilaktyka konserwatorska dla amatorów – prowadzący Jarosław Sianko (APG) (12–13 października);
- Plakaty, bilety, ulotki, gazety – opracowanie druków ulotnych – prowadzący dr Jolanta Musiał (26–27 października);
- Informatyka w służbie genealogii – prezentacja programów do tworzenia drzew genealogicznych – prowadzący Janusz Grot (PTG) (9–10 listopada);
- Jak się powiedziało A, trzeba powiedzieć i B – pozametrykalne źródła wykorzystywane do badań genealogicznych – prowadzący Krzysztof Filip (Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku) (23–24 listopada).

Moderatorem webinarium był dr Łukasz Grochowski.

Formę warsztatów miały również coroczne jesienne spotkania w cyklu KASZUBY. Odbyły się one w trakcie ostatniej kadencji władz SAP czterokrotnie.

6–8 października 2017 r. miejscem obrad był Hotel Garczyn w Garczynie, a tematem przewodnim weekendowych obrad była kondycja archiwistyki na progu zmian. W trakcie sobotniego panelu uczestnicy zapoznali się ze sprawozdaniem z VII Powszechnego Zjazdu Archiwistów w Kielcach i XV Krajowego Zjazdu Delegatów SAP w Kielcach, omówiono również zmiany w metodyce archiwalnej związane z wdrożeniem aplikacji ZoSIA. Archiwiści wymienili się praktycznymi poradami. Po obiedzie odbyła się wycieczka piesza do Zakładów Porcelany Stołowej Lubiana SA połączona ze zwiedzaniem fabryki.

Rok później archiwiści odwiedzili Puck. 21–23 września 2018 r. w tamtejszym Harcerskim Ośrodku Morskim odbyło się szkolenie archiwalne, którego temat przewodni to: Rewolucja czy ewolucja w archiwistyce. Omawiano zmiany w archiwalnych przepisach prawa w latach 2015–2018, zaprezentowano nowe przepisy metodyczne archiwistyki wydane przez NDAP. Dużym zainteresowaniem cieszyła się prelekcja o RODO w archiwach. Po wykładach miała miejsce dyskusja, a także zwiedzanie Pucka z przewodnikiem.

Kolejny warsztat KASZUBY odbył się po rocznej przerwie on-line i przyjął tytuł „Archiwa w pandemii”. 25 września członkowie SAP spotkali się na platformie Zoom na nieoficjalnej części, gdzie wymienili się doświadczeniami ostatniego okresu. Kolejnego dnia wysłuchano następujących referatów:

- Zmiany w archiwalnych przepisach prawnych w latach 2018–2020 – dr Monika Płuciennik;
  - Dokumentacja powstająca w związku z pandemią koronawirusa – dr Jolanta Musiał
  - Przegląd najczęstszych błędów podczas brakowania – Dorota Dyczyńska.
- Moderatorkami spotkania były dr Monika Płuciennik i Iwona Flis.

W 2021 r. udało się ponownie spotkać na Kaszubach w terminie 17–19 września w Kaszubskiej Strzesze w Goręczynie. Tematem przewodnim spotkania było EZD w praktyce. W programie znalazło się:

- Omówienie zmian w archiwalnych przepisach prawa w latach 2020–2021 (dr Monika Płuciennik)

oraz referaty:

- „Od teorii do standardu... Słów kilka o dokumencie elektronicznym” – dr Łukasz Grochowski;
- „EZD w praktyce” – Anna Kwaszyńska (Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku), Mateusz Krzych (Uniwersytet Gdański);

- „O wybranych kodeksach etycznych, czyli głos w dyskusji o potrzebie wprowadzenia kodeksu archiwisty w Polsce” – Natalia Nazaruk (Politechnika Gdańska).

Na zakończenie odbyła się burzliwa dyskusja. W czasie wolnym archiwiści zwiedzili Muzeum Ziemi Kaszubskiej i Sprzętów Militarynych w Goręczynie oraz kościół Trójcy Świętej i Wszystkich Świętych w Goręczynie.

Niesłabnącym zainteresowaniem cieszyły się również oprowadzania kuratorskie po lokalnych wystawach historycznych zorganizowane przez Zarząd Oddziału SAP.

18 marca 2018 r. odbyło się kuratorskie oprowadzanie po wystawie głównej tworzącego się w Gdańsku Muzeum II Wojny Światowej. Przewodnikiem grupy był kierownik Działu Wystawienniczego Muzeum – dr Marcin Westphal.

24 października 2018 r. członkowie SAP mieli okazję zwiedzić kampus Politechniki Gdańskiej, w tym. m.in. salę senatu. Ośmioosobową grupę prowadziła Barbara Ząbczyk-Chmielewska z Sekcji Historycznej PG.

W lutym 2021 r. zorganizowano wirtualną wystawę przygotowaną wspólnie z fundacją „Archiwa Pomorskie”. Z archiwum fundacji pochodziły fotografie nieznanego autora, przedstawiające pracowników Spółdzielni Pracy „Śnieżka” w Sopocie. Wystawa jest dostępna pod adresem: <http://sap.archiwapomorskie.pl/2021/02>. Na marginesie wspomnę, że profil facebookowy i stronę internetową oddziału prowadzi pod adresem sap.archiwapomorskie.pl Iwona Flis.

Popularną też formą spotkań członków SAP były spotkania opłatkowe. Odbyły się one tradycyjnie w Tawernie Mestwin w Gdańsku (29 grudnia 2017 r.), a w kolejnych latach w Dworze Kuźniczki w Gdańsku Wrzeszczu (10 grudnia 2018 r., 9 grudnia 2019 r., 9 grudnia 2021 r.). W 2020 r. spotkanie opłatkowe miało formę on-line. Podczas tych spotkań członkowie SAP dzielili się opłatkiem, śpiewali kolędy oraz zapoznali się ze sprawozdaniami z archiwalnych konferencji i sympozjów, które miały miejsce w trzecim kwartale roku, a także artykułowali swoje oczekiwania w stosunku do działań Zarządu Oddziału SAP w roku kolejnym. Prelegentami tych spotkań byli Mateusz Krauze, Piotr Giziński, Łukasz Grochowski, Łukasz Szkwarek, Iwona Flis, Krystyna Dagga i Monika Płuciennik.

W tym miejscu chciałabym serdecznie podziękować za współpracę wszystkim osobom, które organizowały i brały udział w aktywności oddziału gdańskiego SAP. W szczególności osobom wymienionym w tym sprawozdaniu, bez których bezinteresownej pomocy i zaangażowania graniczącego z pasją nie byłoby to możliwe. Bardzo dziękuję!